

ĐỘC ĐÁO

ô Nhật Bản

CHU MẠNH CƯỜNG

Những chiếc ô đã ra đời ở Nhật Bản từ xa xưa. Những kiểu mẫu đầu tiên có lẽ là từ Trung Quốc, theo du dân và thương nhân buôn bán từ Trung Hoa đại lục để tới xứ sở Mặt trời mọc. Khi đến Nhật Bản, trải qua thời gian, cách thức chế tạo và chất liệu đã biến đổi dần trở thành những sản phẩm thủ công độc đáo của người Nhật.

Người dân nước Nhật tùy vào điều kiện khí hậu, phong thổ từng vùng đã sáng tạo nên những kiểu ô to, nhỏ khác nhau, cộng vào đó là vẽ những hình ảnh thiên nhiên, con người mang những nét đặc trưng của địa phương. Nói chung, mỗi chiếc ô truyền thống nơi đây đều được làm từ những khung (sườn) tre, dán giấy và sơn dầu, màu sắc hài hòa.

Điểm nổi bật của ô Nhật Bản là chúng có màn che bằng giấy mỏng, trong suốt nhưng chịu được mưa nắng. Người ta sử dụng các loại giấy sau để làm ô: giấy dầu kozo, giấy mitsumata, giấy gampi. Mới đầu, nhiều nơi dùng giấy gampi, là loại giấy dai, dày, ăn

màu và không rách song vì chất liệu này ngày càng dần nên đã đổi sang dùng loại giấy dầu kozo với đặc điểm ưu việt là mỏng, mảnh, mịn mặt cũng là loại giấy dùng để làm nhiều đồ dùng khác như màn cửa, tranh cuốn, khăn giấy... của Nhật Bản. Một trung tâm nổi tiếng làm ô của nước này từ thế kỷ 18 đến nay là quận Kano, thành phố Gifu, nơi đây có nghề làm giấy lâu đời, loại giấy địa phương mino-washi (một loại giấy làm từ vỏ cây gampi).

Độc đáo không kém chính là khung, những cái nan tạo nên sườn cốt của chiếc ô. Người Nhật Bản rất thích dùng tre như làm lọ cắm hoa, trâm, lược, hộp trang sức, khung ảnh,... nói chung là những vật mảnh khảnh tôn vinh vẻ đẹp mỹ miều. Trời phú cho nước Nhật rất nhiều loại tre trúc mọc dày bên các bờ sông và là nguyên liệu chủ yếu làm ô. Sau khi chặt tre, nghệ nhân sẽ chẻ và chuốt chúng thành nhiều cái nan nhỏ, dẻo và dai, nối kết thành khum. Mỗi chiếc ô được kết từ hàng chục cái nan.

Một yếu tố cũng không thể thiếu ở ô Nhật Bản là sơn dầu. Sau khi ráp khung xong, nghệ nhân sẽ dán giấy washi vào khung rồi sơn trên đó các lớp dầu. Họ đưa ô ra ngoài nắng phơi. Những lớp dầu này có chức năng chống thấm, giúp chiếc ô chịu được những cơn mưa dầm dề. Người ta

thường dùng dầu mè và nhựa của cây sơn để bôi nhiều lần tạo cho mặt ô có độ trơn bóng, dầy dặn.

Ô Nhật Bản có nhiều hoa văn, ở một số nơi thịnh hành ô màu đỏ và da cam, cũng có nơi màu trắng và họa tiết nổi bật thường thấy nhất là hoa anh đào - loài hoa biểu tượng của đất nước Phù Tang, hay chim họa mi, núi Phú Sĩ, sông suối và đặc biệt là những cô gái duyên dáng trong bộ áo kimono

truyền thống. Tuy đa dạng song những họa tiết trên ô chỉ xoay quanh cảnh đẹp con người nước Nhật, chứ thường không có cảnh nước ngoài, và điều ấy thể hiện thuần chất văn hóa của đất nước mặt trời mọc.

Có rất nhiều loại ô mà lớn nhất là parasol dùng che ngoài trời phục vụ các buổi lễ tiệc như lễ uống trà của Nhật Bản, các loại nhỏ hơn gồm có buyo-gasa là công cụ trong các điệu múa ô trên sân khấu.

Trong quá khứ có thời Nhật Bản phát triển rất nhiều loại ô, đáng kể là thời Edo (1603-1867) vào khoảng thời Genroku và đạt đỉnh cao vào thời Meiji (1868-1912) và Taisho (1912-1926). Có những nơi như ở Kanazawa có tới 100 xưởng sản xuất ô, mỗi năm cho ra đời hàng triệu chiếc ô.

Vào thời kỳ đầu, những chiếc ô khá đắt nên chỉ những gia đình giàu sang hay quý tộc mới có điều kiện mua, và ô được xem biểu tượng

của quyền thế. Tuy nhiên, đến nay chúng đã tới tay mọi người. Mỗi năm có hơn 100 triệu chiếc ô được bán trên thị trường, tính chung một người có khoảng 4-5 chiếc. Do điều kiện khí hậu khắc nghiệt, mùa hè thì nắng nóng, nhiều bão dồn dập, mùa đông lại có tuyết rơi nhiều nên người Nhật Bản rất ưa dùng ô. Ngày nắng hay ngày mưa, từ học sinh đến công nhân, nhân viên công sở đều

mang theo một chiếc ô.

Nếu ở nông thôn mọi người chủ yếu chỉ coi ô là vật che đầu đơn thuần, thì ở thành phố nhiều bạn trẻ còn coi ô là thứ làm đẹp, tăng thêm vẻ lôi cuốn của trang phục. Dù ở đâu thì một điều chắc chắn là khi có cơn mưa, mỗi ngã đường của Nhật Bản sẽ là một thế giới của muôn vàn những chiếc ô rực rỡ, xinh đẹp.□

Ai hơn ai

Diêm Vương gặp Ngọc Hoàng để nghị tiến hành một trận đấu bóng đá giữa đội tuyển Thiên Đường và đội tuyển Địa Ngục. Ngọc Hoàng cười khẩy:

- Làm sao đội tuyển của nhà ngươi có thể địch nổi đội tuyển của ta. Những ngôi sao sân cỏ lừng danh nhất thế giới sau khi qua đời đều được lên thiên đường cả.

- Chẳng hề gì! - Diêm Vương mỉm cười - Bởi lẽ có bao nhiêu trọng tài, âm phủ chúng tôi đều nắm được cả.